

АГРАРЕН УНИВЕРСИТЕТ П. ПЛОВДИВ	
Вх. № <i>7079</i>	Акт. № <i>15</i>
Получено на <i>31.10.20</i>	

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по: област на висше образование 3.0 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научната специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“

Автор на дисертационния труд:

Бутринт Битичи, докторант в самостоятелна форма на обучение, към катедра „Икономика“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд:

РОЛЯТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО ЗА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА РЕПУБЛИКА КОСОВО
THE ROLE OF AGRICULTURE FOR THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Рецензент: доц. д-р Валентина Иванова Маринова, Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив, 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научната специалност „Икономика и финанси“, определена за член на научното жури със заповед № РД-16-970/03.10.2025 година от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

Дисертационен труд разглежда особено актуалната тема: „**Ролята на селското стопанство за икономическото развитие на Република Косово**“ земеделието и неговото икономическото развитие, са в основаната на продоволствената сигурност, осигуряване на заетост в селските райони, социалната стабилност и структурна трансформация. Селското стопанство е от стратегическо значение за Р Косово и е жизненоважен елемент от националната икономика. Съвременните предизвикателства във връзка с интеграцията в ЕС влияят на националните политики и начините за осигуряване на институционална модернизация и инвестиции. Обосноваването на ролята на земеделието за икономическото развитие на Република Косово в контекста на концепцията за устойчиво развитие, вкл. намаляване на бедността, създаване на работни места, икономическо развитие и екологична устойчивост, налага търсенето на решения за реализиране на потенциала на сектора чрез цялостна реформа, целенасочени инвестиции и институционална координация.

Широки дебати относно трансформиращите процеси и влиянието на съвременните тенденции за дигитализация и зелена икономика, предлага приноси в различни аспекти – за формулиране на национални стратегии и планове за развитие.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Приемам формулираните цел, обект и предмет на изследването за коректни и правилно отразяващи неговата същност. Националната икономика на Република Косово, като предмет на изследването, е разгледана в контекста на икономическия растеж и начините за постигане на устойчиво развитие. Влиянието на земеделието върху устойчивото развитие в Република Косово, като предмет на изследването, е анализирано чрез ключови показатели и прилагане на системен анализ, вкл. роля в националната икономика, институционални мерки, въздействие на глобализацията върху ефективността и конкурентоспособността и др. Допълването с анализи на политиките на ЕС и сравнителни анализи в Западните Балкани и Турция предоставя регионална перспектива за развитие на сектора. постигната. Поставените научноизследователски задачи за изпълнението на целта, са доста детайлни и обхватни, за постигане на устойчиво икономическо развитие на земеделието в Република Косово. Прилагането на методите на анализ и синтез за систематизиране на концепциите за икономически растеж и развитие на земеделието, като основен сектор, индукция и дедукция за изграждане на хипотези и извеждане на заключения. Изведените препоръки за изграждане на ефективни стратегии за развитие на сектора и оказване на положително въздействие върху устойчивото икономическо развитие в региона. Основната хипотеза, че „земеделският сектор има съществена роля в икономическото развитие на Република Косово“ е доказана. Научно обосновани са и трите поддържащи хипотези за интеграцията на нови технологии, подобряваща производството и конкурентоспособността на сектора, положителния ефект на устойчивите земеделски практики и политики върху дългосрочната устойчивост на сектора и неговата роля и значение.

3. Опагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационен труд е в обем от 238 страници, съдържа 43 фигури и 50 таблици, които ясно опагледяват направените изследвания. Посочените ползвани литературни източници са 264 на брой, релевантни на проведеното изследване. Той следва класическата структура от три глави, представяйки изведените проучвания в логическа последователност. Европейският и регионален контекст в развитието на земеделието адресира Общата селскостопанска политика на ЕС, реформите и предизвикателствата, уроците за Република Косово, Западните Балкани и Турция, възможностите за хармонизиране на политиките и бъдещо развитие. Емпиричните проучвания обхващат анализи на макроикономическата среда и структурните характеристики на икономиката на Република Косово. Структурата и начинът на представяне отразяват извършените научни проучвания и позволява лесно проследяване на постигнатите резултати. Изведени са научнообосновани препоръки за развитие на земеделието, като фактор за икономически растеж.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Изводи са насочени в няколко основни аспекта: цялостен преглед на основни теории за икономически растеж с акцент на ендегенните теории, подчертаващи

ролята на иновациите, човешкия капитал и институционалния капацитет, въз основа на което се обосновава необходимостта от подкрепяща среда за инвестиции в тези направления. Регионалните предизвикателства пред раздробените земеделски стопанства, недоразвитата инфраструктура и ограничения достъп до финансиране; идентифициране на слабости прилагането на земеделските политики и общностни стандарти в Република Косово в областта на мониторинга и оценката, екологичните изисквания и пазарната ориентация на схемите за субсидии и др. На база представените емпирични доказателства се прави основният извод, че секторът притежава значителен потенциал за подобряване на производителността, конкурентоспособността и доходите в селските райони, който може да се реализира, чрез институционални реформи, целенасочени инвестиции и политики за осигуряване на неговото приобщаващо и устойчиво развитие.

Препоръките, изведени в резултат на проведените проучвания, са представени в няколко основни направления:

- Подобряване на конкурентоспособността на агрохранителната верига
- Модернизация на производството и инфраструктурата и подкрепа за малките Стопанства
- Подобряване на нивото на образование, обучение и консултантските услуги
- Финанси, иновации и ангажиране на младите хора
- Последователност на политиките и институционално укрепване
- Напредък на аграрната реформа в Република Косово в съответствие с ОСП

В заключението, се доказва че „динамичен и добре подкрепен земеделски сектор е основополагащ не само за просперитета на селските райони, но и за по-широкото национално икономическо развитие и дългосрочната социално-икономическа стабилност“.

5. Приноси на дисертационния труд.

Приемам посочените в автореферата научно-теоретични и научно-приложни приноси за оригинални и достоверни и лично дело на докторанта.

Научни приноси:

- направен е синтез на теории на растежа,
- представени са възможностите за адаптиране на ОСП,
- обоснована е връзката между макроикономическата стабилност и земеделското развитие
- предложена е теоретична многостранна рамка за земеделска конкурентоспособност.

Научно-приложни приноси:

- изведени са емпирични доказателства за ролята на земеделието в икономическия растеж на Р Косово
- формулирани са политически препоръки за модернизация на земеделието и интеграция в ЕС
- идентифицирани са структурни пропуски в прилагането на земеделската политика
- предложена е рамка за мониторинг и оценка

6. Критични бележки и въпроси.

Препоръчвам публикуването на монография, на базата дисертационния труд и представяне на резултатите от проведените изследвания на научни форуми с цел тяхното популяризиране и споделяне с научната общност и колегите, които работят по разглежданите въпроси. Да публикува част от своята научна продукция в реферирани и индексирани издания с импакт фактор, включени в световноизвестни бази данни с научна информация, като Scopus, Web of Science и др.

Бих искала да поставя следният въпрос към докторанта: Цифровизацията на селскостопански сектор ще доведе ли до преобразяваща промяна, както за **селскостопанския сектор**, така и за **селските райони** в ЕС и частност в Р Косово.

7. Публикувани статии и цитирания.

Представените три научни публикации отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане и покриват минималните наукометрични показатели за придобиване на ОНС „доктор“. Презентираните в тях научни изследвания и изводи са във връзка с темата и приносите на дисертационния труд. Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

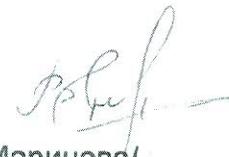
ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта/ката, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително, да присъди на Бутринт Битичи образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност Икономика и управление (селско стопанство)“

”

Дата: 30.10.2025 год.
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:
/ доц. д-р Валентина Иванова Маринова /